

խանութներն ընդ օրէջցօր աւելա-
նում է:

ԴԻՊԼՈՄԱՆԻՅ. — Այս տարին Կերէնդի
պաշտօնէն ինքն ինքն անձնակազմ
կազմեցան. անձնակազմը իրաւունք
ունի, հասարակական գործարարներ
այս-
ժամ էլ օրէն է բաշտօնի և զուգեմ ան-
է մինչև ապրիլ ամիսը. գինն հա-
մարեալ չէ ստատարեալ, բոլորը օրէ
է և համարեալ բոլորը վաճառեալ
իրաւունքներն աստիճանը 10¹/₂ կող-
մէ:

— Այս տարին ձմեռ բոլորովին չա-
տանք, մինչև ապրիլ էլ ձիւնն կարօտ
ենք մնացել:

— Մեր դպրոցը բարեկարգեալ է
չնոյսէ մեր ուսուցիչներն համեմատել
աշխարհովեան:

ՀԱՅ ԴԱՐՄԱՆՆԵՐ. — Ամբողջ մի
շաբաթ մտախնայաւոր օրեր էին մի-
գանում, իսկ ձիւնը հալուած է, անձն-
ցանկէն ցին դարձեալ քաղաքի փո-
ղոցներում. ձիւնը հալուելուց տաք
գործընկերներ են բարձրանում գէպի վեր-
ինչպէս ռուսիկ թրջուկները ասում է,
«եւր ինչու է գետին», օգը լար-
մացի է, երկինքը աւելի պարզուել,
կարմիր արեւը շարունակ փայլում է
երկնքի վրայ: Ամեն ինչից զարման
հոտ է փչում: Տարբեր լինելը Բժշկութիւն
10 աստիճան է:

— Արարատ, ամառը չունեալ
աւազան մի խուլ կրկնակա կայ մեր
հայ պարբերական մամուլի մասին,
որն թիւրքաւ և ի Ռուսիա, առանց ա-
նունները լինելու, մէկ կարգ լինելու
փառաբանում է «Արարատը, միւսնե-
րէն վառարանում:

Յուշում ենք, որ այդ «Արարատ»
ամսագիրը բաց չէ խօսում, որ իմա-
նայինք լինէ ինչ ուղում և ինչ է նրա
միտքը: Նրա արդէ միտքի անդուլտե-
նը իրաւունք է տալիս մեզ ընդունե-
լու, որ այդ «Արարատը» համազգային
եկեղեցական օրգան չէ ուղում լինել:

— Կերակրի, փետրուարի 16-ին, յունու-
րէ Ե-ի արեւուն գոյզ գնացածներն
բաւականաբար լրանալով, նոյն օրը ս.
պատարագից յիսույ Վանքի տաղ-
և-
կեղեցում բոլոր հոգեւորականաց զասի
ներկայութեամբ կը կատարուէ հոգե-
հանգիստ խեղճութիւններն համար:

ԽԱՆԻՆԻՆԻՅ. (Շուշու գաւառ) — Ին-
փութեցան մեղանում ևս տարա-
նում էք. բոլոր անեղը վարարեալ
էին: Այժմ հեղաշրջեմ է բաժնում է և
ոչ մի միտս չէ տալիս:

— Փողոցի անթիւ շինքը ի նկատի
ունենալով, որոնցից ամեն ըստէ վնաս-
ը անխուսափելի է, ս. պրիստաւը
հրամայել է ամառուներին, որ փողոց-
ներում պատահած շինքին սպանեն
Առաջին և երկրորդ օրէն յիսույ հրա-
մանը չէ զործադրում:

— Այստեղ եղանակը բոլորովին դար-
նանալին է. միայն անցեալ գիշերը
ձիւն եկաւ, որին հետեւց դարձեալ
գեղեցիկ օր:

ՆԱՄԱԿ ԽՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

... Խմբագիր,

Քաջ խմբագիրը Նոր-Նոր-ի նշա-
նարանը, շտապում ենք սրանով գի-
մել ձեզ մի փափուկ և կենսական
խնդիր մտախնայ, որը մեր ազգութեան
և կրօնին արդատ է բերում և որը շու-
տապէս դարձանի կարօտ է: Այն,
իրեն հայ է քրիստոնէական արարտ ան-
ձին ենք համարում գիմել ձեզ և ձեր
առաջնորդութիւնը խնդրել այս խնդ-
րի լուծման բաւարար գործում և կը
յուսանք լինէ դուք իրեն հայ և ճշմա-
րեւ քրիստոնէական, այդ անեղը իրաւունք
համապատ ունիք և մեզ չափաւ գա-
նալ:

Նաք ձեր այդ մտախնայ մեզ տալիք
հրահանգներն ըստ օրէնի Առաջ լին-
ելու ինչու է. անցեալ 1891 թին
գեղեցիկներն 5-ին մի լեզուի մաշմե-
ղական տարիներէ է վեր աղաւթ բնա-
կուող ընտանիքի և գաւառիներն աչք
եղող մէկ հայի Լուսիա անունով աղջկան
առեալանում է և մօտաւորապէս մի
ամսուայ չափ անհետանում: Աղջկիւր
ծնունդ է 1876 թին օգոստոսի 20-ին
ի հարկէ մի ամսուայ ժամանակամի-
ջոցում եղած խուլարկութիւններն ա-
պարդին են եղում. բայց նոր տա-
րուայ վրայ աղջկին և մաշմեղական
տղան զարկ են տեղս և ապրում
միմեանց հետ, իրեն լինէ ոչինչ չէ
պատահէ: Աղջկայ հայրը իմանալով
նրանց գալը, գիմում է հոգեւոր կառա-
վարութեան, որը կանչել տալով աղ-
ջկին և տղային պէտք եղածն հարց-
նում է, աղջկիւր պատասխանում է լինէ
ինքը ընդունած է մաշմեղական կրօն
և հաւան է այդ աղաւթ հետ կենսակեց-
ւոյ բանի դէմ լինէ հօր և լինէ հոգեւոր
կառավարութեան արած աշխատանք-
ներն անօգուտ և աննպատակ մնացել
և գործը առաջիմ այս վիճակի մէջ է
մնացած: Մեր ձեզ դիմելն այն է, լինէ
արդեօք կոյ մի աղաւթի օրէնք, որ
զատենք աղջկիւր տղայից և լինէ
շուտ հօրը աղաւթներ իւր սրտի ցա-
ւից, այս ամօթալի և տաղանապալի
երեւոյթից, և միանգամայն բաժանեք
մեր ազգութեան եկած այս արատը:
Իրեն հանրութեան օգուտն և շահուն
պաշտարան և նրա առաջնորդը գիմում
ենք ձեզ, յարգելի խմբագիր, մի գա-
նալ մեզ ձեր առաջնորդութեանը այս
գործում և ցոյց տալէք մեզ լինէ ինչ
հանգամանքներով և միջոցներով կա-
րող ենք մենք գործէ երկուսին էլ
պատժել ընդ հրամայածին օրէնաց:
Ձեք տարախուսում, լինէ կարգալով
այս կէտերը, անուշաղբի լինէ մեր
գրութիւնը, ուստի կրկին և կրկին
խնդրում ենք, որ չզգանալէք մեզ ձեր
ձեռքից եկած օգնութիւնը, հրատարա-
կելով միտնգամայն այս գրութիւնը
«Նոր-Նոր-ի» մօտակայ համարում և
հրատարակէ հոգեւոր կառավարութեան
ուղաւորութիւնը այս գործի վրայ *):

Նկատիներնաղաւթ, Ե. Պ.
6 փետրուարի.

ՀԱՅՈՑ ԹԱՍՏՐՈՒՆ.

Փետրուարի 10-ին, հինգշաբթի, հայ
դերասանական խումբը Թիֆլիսի Ար-
բուսական թատրոնում օգուտ խմբի
պէս անգամներ, որոնք նպատակ չեն
ունենցի, ներկայացրեց առաջին ան-
գամ Օկտաւ Ֆլէյշի 3 արարտանով
«Գալիլէ» դրաման, լարագմանութիւն
ս. Ա. Յովհաննիսեանին:

Այդ պիեսը Օկտաւ Ֆլէյշի ընտիր
գործերից միմէն է և շատ հմտալից ու
խրատական բովանդակութիւն ունի:
Հեղինակը ցոյց է տալիս նրա մէջ լինէ
ինչպէս համաձայն մեղանում է, երբ նա
անձնատուր է լինում յանցաւոր սերուն
կամ լինէ ինչպէս շատ անգամ անսերտ
կոտորէ սպանում են նրան, իսկ իրենց
անմարտը կրթելը յագեցնելու հա-

*) Ինչու պատժել տալ աղէտ և
զերակար աղջկան, որ չէ հասկանում
լինէ ինչ է գործում. պէտք է նրան
աղաւթ լեզուից, և դրա համար հարկ
չը կայ պատկաւաւ ընկելու, այլ պէտք
է գիմել մարմնաւոր իշխանութեան
օստիկանութեան և իրեն լեզուի ձեռ-
քից քրիստոնէական աղջկիւր այն հիման
վրայ, որ քրիստոնէական պետութեան
մէջ քրիստոնէական հրատարակ: Ինչու
է մաշմեղականութիւնը ընդունել և աղ-
ջկիւր պէտք է խմբարէ իւր հօրը և
իրեն 16 տարեկան աղջկիւր, ուսանել իւր
հօր կամքին, ոչինչ չի կարող անել:
Հատկաւ պէտք է աղջկիւր շարաւար
կը պատժել և տեղական հոգեւոր իշ-
խանութիւնը պատասխանատու է իւր
արարտագնացութեան համար:

մարտ ներսատարը Անդրէաս Բոսլայնը
(ս. Արմենեան) մի սրնգահար հօլիւ-
լինելով, զիպուածով արժանանում է
կրօն Կարնիօլի (ս. Վրոյն) ուղաւոր-
ութեան և նրանից հովանաւորութիւն
գալիս է Պարիզ և երաժշտութիւն է
սովորում ծերունի Սերտորիուս երա-
ժշտագէտի (ս. Յարութիւնեան) մօտ:
Բոսլայնը ի ինչ երաժշտութեան հա-
կամէտ, այլ և հանձարեղ լինելով, յա-
ռաջադրում է այն տաղանդ, որ շու-
տով մի օպերա հօգուտն Այն երկին,
երբ պէտք է Բոսլայնի օպերան ներ-
կայացնէր, նա զարկ է հրակրելու
Թատրոն իւր վարժապետին և նրա
աղջկան՝ գեղեցիկ Մարմային (ս.
Փառանձէմ), որին նա միեւնոյն ժա-
մանակ սերում է ճերմեղանգութեամբ:
Մարման նոյնպէս սերում է Բոսլայն-
ին: Այդտեղ նրանք սերտ խոստովա-
նութիւններ են անում և ուխտում են
միմեանց հաւատարմութեամբ:

Յայտնում է կրօն Կարնիօլին, և ի-
մանալով, որ Բոսլայնը սերում է Մար-
մային և մտաւր է նրա հետ ամուս-
նանալ, սխտում է նրան կառավարել իւր
Թատրոն հաւան համար և խրատում է
հեռու մնալ ամուսնանալու գիտաւ-
րութիւնից, ըստ որում ամուսնական
կեանքը, ասում է նա, մեղանում է
հանձարը: Բոսլայնը ստիպւոյ անըն-
ձել է մեղան: Կրօն Կարնիօլին կա-
մենալով հեռացել երկստարակն այդ,
ըստ իւր կարծեաց, կորստարեւ ին-
նապարհից, ծանօթացնում է նրան ին-
չորապարհ և լինէ բարբի տէր իշ-
խանութեան հետ այն դիտաւորութեամբ,
որ այդ կնոջ շնորհիւ երկստարակն
գէպի Մարման ունեցած զգացմունքը
լինէ ինչպէս իշխանութեան (ս.
Սերտորի) օգուտ քաղելով հանգաման-
քից՝ հրապարտում է երկստարակ և գե-
ղեցիկ երաժշտագէտին և կալիանդում
նրան յանցաւոր սերտ իրաւալիներն
մէջ: Կրօն Կարնիօլին ցաւելով տեսնում
է, որ իւր հովանաւորական ջրից հե-
ռացնելով գործը է կրակի մէջ, ուստի
աշխատում է այժմ էլ հեռացնել նրան
իշխանութեան իշխանութիւն:

Յաջորդ արարտանգներում մենք տես-
նում ենք, որ հեղաշրջում իշխանութեան
կրօնին պէս մեղելով երկստարակ
արտիստին՝ աշխատում է հեռացնել
նրան իրենից, որովհետեւ այժմ նոր
սերահար է գալիս իսկ կինը մարտը
է լինէ մարմնով և լինէ հօգուտ Կրօն
Կարնիօլին այս ամենը մերկացնելով
Բոսլայնի առաջ, աշխատում է հա-
մողել նրան հեռանալ իշխանութեան,
բայց նա կորացած շարժուել կնոջ հը-
նարակներից, չէ կամենում հաւատարմ իւր
հովանաւորութեան Վերջ ի վերջոյ փա-
տելից համոզուելով, որ իշխանութեան
արդարեւ այժմ վեցերորդ սերահարին
է սերում, որի հետ և գնացել է գրօս-
նելու: Նա վերցնում է ամառանալի
և խնայաւորութեան գործ է գնում նը-
րան սպանելու Գիշեր ժամանակ
գետեղեցայ և նառաւ մէջ պաշտելով,
նա կարում է իշխանութեան և նրա սի-
րահարի իշխանութեան: Այն ինչ է հե-
ռուում մի կառք նշմարելով նա յա-
ձարում է նրա լինէ, կարծելով լինէ
նրա մէջ իշխանութեան ու նրա սերտ-
հարն են նստած. այդտեղ պատահում
է իւր վշտահար վարժապետին, որ
իւր մեղան աղջկայ—խեղճ Մարմային
զիպին է տանում հարկին հողում ամ-
փոխելու: Ներսատարը Բոսլայնը կայ
ճակիւհար լինելով՝ նուազում է կրօն
Կարնիօլին գրելով, և աշխատելու այդ
միջոցին գետեղ անցնում է լարդու-
րուն մի նաւակ, որի մէջ իշխանութեան
Երեմի կրթելն կրած սերտ եղբոր եր-
գելով անցնում և գաւառանում է
Այստեղ աշխատելու վերջանում է գրաման,
Հարկ չկայ ասել, որ պիեսը մեր
կեանքից ոչինչ չունի իւր մէջ, որով-
հետեւ մենք ոչ հանձարեղ ունենք:

Խմբ.

ոչ էլ հանձարեղ սպանող իշխանու-
թիւնը. բայց նա լուսաւորեալ աշխար-
հէ սովորական կեանքի մի բնական
մանրանկարն է ներկայացնում, որից
լինէ հասարակ ուղեղը բան չի հաս-
կանալ, մօտաւոր ուղեղը ստիպւոյ շուտ
բան կարող է սովորել:

Գալով մեր դերասաններն խաղին,
կարող ենք ասել որ այդ երկինց բո-
լորն էլ, գրելով առանց բացատրու-
թեան, լուսաւորելու Այն ինչ ընդ-
նում իրենց բնական ու մտածած
խաղով մանաւանդ ս. Սերտորի՝ իշ-
խանութեան Երեմի օպերան, ս. պ.
Վրոյն՝ կրօն Կարնիօլին և Արմենեան
երկստարակ Բոսլայնի դերերում: Վեր-
ջինս, որ առաջին անգամ էլ պնակի
մի մեծ գեր յանձն առնում, որպիսին
երաժշտագէտ Բոսլայնի դերն էր,
խաղաց աւելի յաջող և բնական, քան
մենք կարող էինք սպասել: Պատճառ,
իրեն պոստից, գետն հայերէն խօսել,
բաւերը գեղեցիկ առաջանութեամբ
արտասանել և, որ աւելին է, զգաց-
մունքով խաղաց: Սերտ մեր դերա-
սաններն համար հաղաւորեալ առա-
ւելութիւններն են:

Հասարակութիւնը լինէ զօրաւոր
տարաւ այդ երկինց շատ քիչ էր, սա
կայն խիստ գոյ էր ներկայացումից,
ուստի և շատ անգամ բուռն ծափա-
հարութեամբ բեմ կանչելով լինէ դերա-
կատարներին և լինէ բեմում չերեւա-
ցող, բայց երեւոյցներից աւելի եռան-
դով բեմին ծառայող սցենարիստ ս.
Պարզաբեկին և յաջարար ս. Մա-
տենեանին:

Կերտանքից մի քանիսը, որոնց
լինէ և ս. Պարզաբեկինը բնական
ստացան. միւսներն միայն ծափահա-
րելին:

Հ.

ՔԱՐՈՂՈՎ ԵՎ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ա.

Եթէ բաց տեսնէք ձեռքները ընկած
առաջին «Բրիտանիական» վարդապե-
տութիւնը, կը կարգաւոր միշտ հե-
տեւեւ տողերը. «Բրիտանիական» եկե-
ղեցին, կամ որ նոյն է հաւատացեալ
ներն ժողովը, բաժնունում է երկուսին
ուսուցանող և ուսանող: Աւսուցանող
եկեղեցին կազմում են եկեղեցու պա-
տենաները, որոնց պարտքն է ուս-
տանալին ճշմարտութիւններն ան-
յաւէ ժողովրդին կամ ուսանող եկեղե-
ցուն: Այսպէս ուրեմն, նոյն լինէ մեր
եկեղեցու վարդապետութեամբ, եկե-
ղեցու նպատակը որոշում է որպէս
ուսուցումն և եկեղեցականութեան
կրօնում որպէս ուսուցչութիւն, որ այս
գէպում քաղաքութիւն է ասում:
Այս նպատակը որոշել ինքն եկեղեցու
Հիմնադիրն իւր կեանքի յօրհանով և
վերջին անգամ պատուիրելով իւր ա-
ռաւարդներին. «զնայէք աշակերտ
զարձրէք բոլոր հիմնանքներն... սո-
վորեցէք նրանց պաշտել այն ամենը,
ինչոր ես ձեզ պատուիրեցի»: Եկեղե-
ցու գործութեան խորհուրդը երկուս վը-
րայ պայմանաւորում է բարոյական
ուսուցմամբ, հոգեւոր դաստիարակու-
թեամբ, որ մարդու փրկութեան է
հասցնում:

Ներ եկեղեցու պաշտենանները կին-
դանի խօսքի և օրհնակի միջոցով ձեռ-
աշխատում են իրենց յանձնած հօտի
մէջ մարմնացնել ճշմարտի և բարոյ
սերմերը, ապա նրանք կատարում են
իրենց խիստական պարտքը: Հատկաւ
գէպում, երբ եկեղեցու պաշտենա-
ները բաւականանում են միայն ար-
տաքին ձգտելով և բարեպաշտական
արարողութիւններով, նշանակում է
լինէ նրանք չեն ընդունում իրենց կո-
չումը, որովհետեւ ձգտելն ու արար-
ողութիւնները լինէ անհրաժեշտ են և
եկեղեցու կազմութեան համար, բայց

նրանք եկեղեցին չեն կազմում: Նոր
ձգտել հետ մնացած չէ կենդանի խօս-
քը, այն ժամանակ ձգտել կորցնում է
իւր բարոյականութիւնը ազգեցութեան ա-
ռաւարդուն մարտ:

Անդադար քաղաքութեան միջոցով
կրկնել ժողովրդի սերուն ու հոգին,
զնչել նրա հակերկերական բնաւորու-
մէրը, իւր մեղաւորներն սերելու և
հարկաւոր ժամանակ նրա համար
անձը նուրբելու իրենց շնորհիւ նրան,
յոյս ներշնչել նրան կեանքի գոյութեան
բաղնիքում, գէպի երկինքը բարձրաց-
նել ժողովրդի հոգեւոր տակ ճնշում
և երկրին կորացած գոյութիւն, հաւատով
քաղաքացիներ նրա վաստակարեւի և
դասն կեանքը, — այս է աշխատեկեղե-
ցականութեան կամ ուսուցչի եկեղե-
ցեցու նպատակը:

Ուրեմն որ մեր եկեղեցու ժողովուրդ
բարոյապէս ստոր վիճակի մէջ է գրո-
նում, այնքան աւելի ծանր պարտա-
կանութիւն կայ նոյն ժողովրդի հո-
վանքին վրայ՝ բարձրացնելու նրան
բարոյապէս: Ինչպիսի որ մեր երկին
անհասկանալի և բնկերական պայման-
ները ճնշող են ժողովրդի համար, այն-
քան աւելի ժողովրդից բնաւորում հո-
վանքից պարտաւոր են ձգտանք ժո-
ղովրդին, ամօթել նրա կեանքը: Մեր
ձգտել կորած ու մոլորած ուղիներէն էր
փնտրում, մեղաւորներն ու վաստա-
կաւորներն էր կանչում: Քաղաք եկեղե-
ցու մէջ, քաղաք, կամ բարոյական ու-
սուցումն օրհնակով և խօսքով ընտա-
նիկում, քաղաք ուր երկու հոգի են հա-
ւաւորում «Բրիտանիական» քաղաք
բանի խոնարհ նկոյններում, քաղաք հի-
ւանդի մաշումն մաշնի մօտ: Քա-
ղաք էր ինչին Մարմնացած Բօսլայն, որ
աստուածային խօսքը քաղաքից և ազ
խօսքի համար էլ խաչ հանուց: Քա-
ղաք էր նրա աշակերտները, որոնք
միմիայն խօսքով զինուորում՝ աշ-
խարհներ գրաւեցին: Ամբողջ աշխարհը
խօսքով է շարժում:

Արկնում ենք. ձեռքներն ու արար-
ողութիւնները կարեւոր են եկեղեցու
համար, բայց միակ չեն: Նրանք կեր-
պաւորում են եկեղեցին, ձեռքն ուս-
լիս նրան: Նրանք եկեղեցու մարմնին
են կազմում, բայց հոգին կենդանի
խօսքն է: Ինչ է մարմնին առանց հո-
գին, նոյնն է եկեղեցին առանց քաղաքի:
Քաղաքը եկեղեցու Conditiō sine qua
non-ն է:

Բայց ուր է այժմ խօսքը մեր եկե-
ղեցու մէջ, ուր է առաւարտական դաս-
տիարակութիւնը, ուր է առաւելու-
թիւնը... Բայց այսպէս չէր առաջ:

Թէ ինչպէս է ըմբռնել և գործա-
դրել այս սկզբունքը Հայաստ. եկեղե-
ցին, ամենից լուս երևում է չինդրող
զարկ մեր ազգի աւատարմական
դաստիարակութեան ոգուց, որ այն-
պէս ուժգին իրելով տրամադրուեց
կրօնական պատեղաբաններն մէջ և
այնուհետեւ շատ անգամ: Սկզբում ե-
կեղեցու մէջ աւատարմութիւնը ընդհան-
րաւորապէս լինէր զարգացած հետ Աւե-
տարանը վերջացնելուց յետոյ քաղաքից
բացատրում էր նրա իմաստը, քաղաքից-
նելով ուղիղներն բարոյական, բն-
կերական պահանջներն: Ստիպւոյ այս
կարգը երկուս չափաւոր քաղաքական
գոյութեան հանգամանքներից վրայ հաս-
նող աղեղանութեան երեսից: Մեր եկե-
ղեցին տուել է մեղանութեան քաղաքներ,
որոնց համեմատում են Կիմոնիսեան-
ների հետ: Քաղաքութեան կամ քրիս-
տոնէական ուսուցման սահմանը էր, որ
ստիպել ս. Մեղաւոր վարդապետին
հայերէն տալիս փնտրելու և ս. լարդ-
մանիներն ս. Վերջը լարդմաներու:
Քաղաքութեան մասին մեր եկեղե-
ցու ունեցած մեծ համարումն երևում
է «վարդապետ» կոչումից, որի առումն
այժմ փոխուել է: Վարդապետութիւնը
մի գիտական աստիճան է, որ արը-
ւում էր միմիայն նրանց, որոնք բաց

Типографія «Кавказъ» Гол. пр., домъ Читахова